

Kunstimuseum pakkus tulevikku ja minevikku

■ Eesti Kunstimuseum tõi tänava Eesti publikule head ja ilusat välismaa kunsti nii tulevikust kui ka minevikust. Kadrioru muuseumis rullus lahti näitus «Memlingist Rubensini. Flandria kuldne ajastu», mis andis kena ülevaate 15.–17. sajandi flaami kunstist. Küllastajatel oli võimalus oma silmaga vaadelda Euroopa maalikunsti suurkujusid. Kumus sai seevastu (ja saab ka endiselt) näha tunnustatud kanada kunstniku Jeremy Shaw' futuroloogilist suurteost «Phase Shifting Index», mis tõmbab kunstihuvilised veidrasse 22. sajandisse ning lööb ka teistmoodi pahviks. Mõlemad näitused andsid märku sellest, et välismaa kunsti suurnimed on meilegi kättesaadavad – ja seda on praegusel ajal igati kosutav teada. **Juhan Raud**

Tommy Cashi veidruste kabinet

■ Tommy Cash teab, kuidas pilku püüda ja inimesed endast rääkima saada. Kevadel tulid tal järgemööda välja koostööd Adidase ja tuntud prantsuse moemaja Maison Margielaga. Esimene näitas pikki baguette'i moodi meetripikkuseid «maailma pikimaid» tosse, mis küll pole ilmselt kandmiseks loodud ja teine sisaldas muu hulgas kasutajasõbralikumat versiooni tema Kumu näitusel väljas olnud saia- ja sussidest. Mõlemad pigem kurioosse väärtustega, aga kurioosum, see on tänapäeva elu eliksiir. Ka oli Tommy Cash tegev tänavuses NFT-buumis, mis ka üsnagi loomine eimillestki ning osales Temnikova ja Kasela galerii lansseeritud NFT-projektis «Mutagen». **Janar Ala**

Uku Uusberg võttis Linnateatri üle

■ Mai alguses kuulutas Tallinna linn Tallinna Linnateatri uueks direktoriks Mihkel Kübara, kes omakorda kutsus enda kõrval peanäitejuhiks seni Eesti Draamateatri näitlejana ja lavastajana töötanud Uku Uusbergi. Omal soovil peanäitejuhi kohalt lahkunud Elmo Nüganen oli selle teatri kunstilist palet suunanud 29 aastat.

Milline saab olema Uusbergi loomingulistest valikutest mõjutatud Tallinna Linnateater, on veel vara ennustada, sest alanud 57. hooaeg kannab eelmiste juhtide otsuste pitsert ning teatri tänast käekäiku suunab ka koroonaa ja teatrimaja suure saali ehitus vanalinnas, mistõttu antakse etendusi Salme kultuurikeskuses.

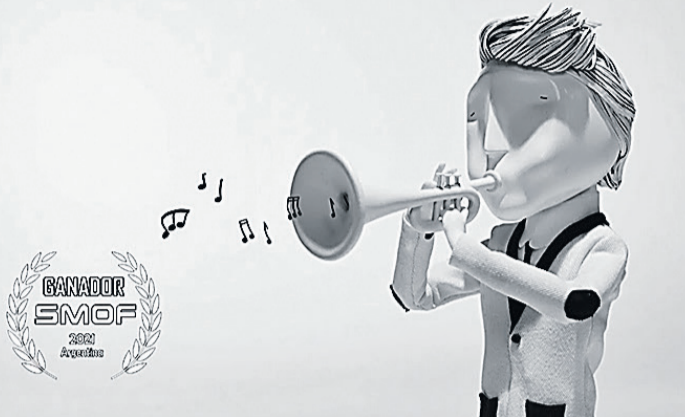
Aga Uusberg on lubanud jätkata psühholoogilise teatriga. «Saan lubada, et töötan selle nimel, et laval oleks väga tugev energia. Teatri loodusseadus on, et mida selgem on see, mida ja kuidas me mängime, seda salapärasem on saalist vaadata, sest seda ambivalentsem ja kujundlikum on tulemus,» sõnas Uusberg vahetult enne ametisse astumist.

Tallinna Linnateatri mängukavas on hetkel üks Uusbergi lavastus, Maksim Gorki «Põhjas», mis esietendus 2008. aastal. **Heili Sibrits**

Eesti animafilmide imelised öied

■ Joonas Taui imeline animafilm «Üks imeline mees» tõi auhinda väarikatelt animafestivalidelt: Argentiinast, Kanadast ja Norrast. Sel aastal valmis kokku 11 animafilmi, sh Francesco Rosso «Neli kivi», Rao Heidmetsa «Vigurvânt Völl», Ülo Pikkovi «Taaskohtumine» jt. Väikese riigi kohta on see kõva sõna ja mis põhiline, kunstiliselt huvitav sõna. Edu jätkub: juba valiti Sander Joone irooniline rallifilm «Sierra» 8000 konkurenti hulgast maailma suurima lühifilmifestivali Clermont-Ferrandi tulevase aasta võistlusprogrammi. **Hendrik Alla**

Filmilinnaku kohal koidab

■ Intensiivse mõjutuskampaania ja lihtsalt visa jonniga jõudsid Eesti filmiringkonnad sel aastal nii kaugele, et septembris arvati Tallinna filmilinnaku riiklikult tähtsate kultuuriobjektide nimekirja. Loomulikult jäi supp sellega lahjemaks, sest ega teisi tähtsaid objekte siis kõrvale lükatud, aga raha ikka kuskilt juurde ei tule. Ent vähemalt aitab lootus Eesti filmil, mis on viimastel aastatel ju hiilanud, kergemini tulevikku vaadata. Kui kurdate, et Eesti filmides on liiga palju stseene, kus tegelane mõtlikult aknast välja vaatab, siis just seda aitaks filmilinnaku ravida. **Hendrik Alla**

2021. AASTA 21 kultuurisünn

KULTUURIAASTA. 2021. aasta oli veider, nagu mull, mis seest hõre, aga pealt veikleva ja õrna nahaga kaetud. Siin on Postimehe kultuuritoimetuse valik aasta tähelepanuväärsematest sündmustest.

Mis siis, kui koroonaa ei lähegi ära?

■ Koomik Bo Burnham laulis oma sel aastal Netflixil ilmunud stand-up-videos/koroonapäevikus «Inside» maailma kohta järgmist: «Twenty thousand years of this/Seven more to go.» («Kakskümmend tuhat aastat on möödunud/Seitse veel minna.») Ja ehkki ta võis depressiooni tõttu natukene liialdada, andis kurva koomiku teos erakordselt hästi edasi praegu levinud mentaliteeti.

Kui veel eelmisel aastal oli pandeemia ehmatav sündmus, mis justkui töötas, et maailm on täielikult muutunud – umbes nagu oleks tulnukad maandunud –, aga et vana normaalus on veel taastatav, siis 2021. aastal jõudis kõigile vaikselt kohale võimalus, et see määramatus jääbki nüüd meiega.

Maski- ja vaktsiiniskeptikute tõttu saavad tekkida haiguse uued tüved. Loomulikult oleks asjad mitu korda hullemad, kui poleks meditsiinitöötajate uskumatuid pingutusi – seda terves maailmas. Kuid järjepidev mure ja ebakindlus tuleviku suhtes mõjutab paratamatult kogu meie elukorraldust. Kõige selle foonil pesitseb ka kliimakatastroof, aga sellest on veel vara rääkida (näl!).

Ka kõik kultuurikorraldajad ja -institutsioonid peavad oma tegemised kuidagi ümber mõtestama: filmivõtteid üritatakse jälle ettevaatlikult ette võtta ning iga katkulaine vaibudes korraldatakse taas kontserte ja etendusi... Kord on asjad kinni, kord lahti. Enam pole tegemist sündmusega, vaid lihtsalt aeglase lagunemisega. Loodetavasti on meil järel ikka rohkem aastaid kui seitse. **Juhan Raud**

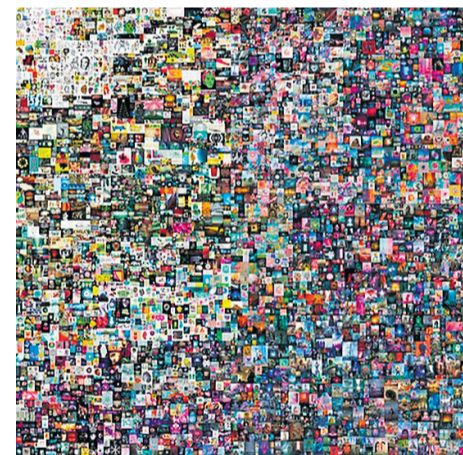
Mudlum tegi oma romaanidega kuldse duubli

■ Eesti kirjanduse viimase paari aasta kuumim autor on Mudlum, kel õnnestus pälvida kultuurkapitali kirjanduse sihtkapitali proosa aastapremia koguni kaks pretsedendit korda järjest. Tänavu sai auhinna tema romaan «Mitte ainult minu tädi Ellen», mullu samas žanris kirjutatud «Poola poisid», mis noppis ühtlasi Euroopa Liidu kirjandusauhinna. Alates lõppeva aasta algusest kuulub Mudlum igati teenitult palgaliste riigikirjanike hulka. **Alvar Loog**

Normaalsete failide taastootmine

■ Sel aastal sisenes kunstimaailma ja selle leksikasse akronüüm NFT, lühend naljakatest sõnadest *non-fungible token*, mida on tõlgitud ka «elektrooniliseks ehtsust tõestavaks sertifikaadiks». See on tehnoloogiliste vahenditega loodav «autentsuse» tähis, mis peaks näitama, et mingi digitaalne pilt või kujutis on nüüd ainulaadne. Sellise tähisega märgitud «originaalid» on, nagu piiratud koguses asjad ikka, igasugustele kogujatele väärtuslikud ning nõnda hakkasidki asjasse pühendatud tegelased sel aastal nendega internetis raha teenima. Skeptikud leiavad samas, et internet, kus ainsust kui sellist ei taha hästi eksisteerida, on ainukordsuse ja autentsuse tootmiseks üsna veider paik. Veebis on ju kujutisi võimalik pea lõputult taastoota? NFTdel on turul buume ja kriise ka juba olnud – eks aeg näitab, kui pisiv või maailma muutev see fenomen tegelikult ikkagi on. **Juhan Raud**

Ain Anger debüteeris Metropolitan Opera laval

■ Alates lõppevast aastast võime uhkusega faktikindlalt väita, et eestlastest ooperisolistide on jõudnud lavale kõigis maailma parimates ja prestiižseimates ooperimajades. Viimane, mis neist veel võtmata oli, langes 28. septembril, kui Saaremaalt pärit bass Ain Anger laulis New Yorgi Metropolitan Opera laval kroonik Pimeni osa Modest Mussorgski ooperis «Boriss Godunov». Tänavu suvel oma 50. sünnipäeva tähistanud Anger tegi kuni 17. oktoobrini kaasa kuues «Godunovi» etenduses. **Alvar Loog**

